

Opasraportti

HuTK - Fonetikka 2007-2009 (2007 - 2009)

FONETIIKKA

Fonetikkaa voi Oulun yliopistossa opiskella syventäviin opintoihin asti, mutta vain sivuaineena. Fonetikka tutkii kielellisen viestin ja myös muunlaisen (mm. puhujan tunnetilasta viestivän) tiedon välittymistä ilman välityksellä puhujalta kuulijalle, puheen ja kielen suhdetta, eri kielten äännejärjestelmien rakennetta ja toimintaa, puheen tuottamista, puheen akustisia ominaisuuksia ja puheen havaitsemista. Fonetikka lähestyy tutkimuskohdettaan periaatteessa kolmesta näkökulmasta, sillä puhuminen on samalla kertaa sekä yksilöllistä, kielikohtaista että universaalista toimintaa; ts. puhesignaalissa on aina sekä puhujakohtaisia ominaisuuksia, tietylle kielelle ominaisia piirteitä että ominaisuuksia, jotka ovat kaikille maailman kielille yhteisiä. Fonetikka antaa hyödyllisiä teoreettisia ja käytännön tietoja puhutun kielen parissa työskenteleville, mm. kielten ja logopedian opiskelijoille. Foneettisen tiedon sovellusalueita ovat mm. ääntämisen opettaminen ja kielenopetuksen didaktiikka, logopediassa äänen välityksellä ilmenevät kielen ja puheen häiriöt ja kliininen puheterapia, sekä teknisillä aloilla signaalinkäsittely.

Fonetikalla on yhtymäkohtia useisiin muihin puhetta ja kielellistä käyttäytymistä tutkiviin tieteenaloihin, mm. yleiseen kielitieteeseen, yksittäisten kielten tutkimukseen, logopediaan, psykologiaan, kognitiotieteeseen, kieliteknologiaan (automaattinen puheen tunnistus, puhesynteesi), anatomiaan, fysiologiaan, rikostutkintaan (puhujantunnistus) jne. Monien oppiaineiden pääaineopiskelijat ovat valinneet opinnäytetöihinsä foneettisen aiheen. Fonetikan perusopinnot koostuvat kaikille yhteisistä opintojaksoista, aineopinnot osin kaikille yhteisistä opinnoista ja osin erikseen sovittavista, opiskelijan oman kiinnostuksen mukaan valittavista opinnoista, ja syventävät opinnot kokonaan erikseen sovittavista, opiskelijan oman kiinnostuksen mukaan valittavista opinnoista.

Opiskelu-oikeus ja opintojen aloittaminen

Fonetikan opiskelu-oikeus on kaikilla läsnäolevaksi ilmoittautuneilla Oulun yliopiston opiskelijoilla. Opinnot on suositeltavaa aloittaa syyslukukaudella, mutta aloittaminen kevätlukukaudella on myös mahdollista. Perusopintoja voi ryhtyä suorittamaan sen jälkeen, kun Fonetikan peruskurssi on suoritettu; tämä opintojakso on kielten opiskelijoille pakollinen ensimmäisenä syyslukukautena, mutta se kuuluu myös fonetiikan perusopintoihin. On suositeltavaa, että opintojakso Äänneopin perusteet suoritetaan ennen muita perusopintoja.

Opintoneuvonta

Opintoneuvontaa antavat fonetiikan professori Kari Suomi ja lehtori Pentti Körkkö vastaanottoaikoinaan ja sopimuksesta muulloinkin. Professori: keskiviikkoisin klo 11-12, puhelin 553 3395. Lehtori: torstaisin klo 12-13, puhelin 553 3375. Sähköpostiosoitteet ovat muotoa: etunimi.sukunimi@oulu.fi.

Opintokokonaisuuksien oppimistavoitteet

Perusopintojen tavoitteena on, että opiskelijalle muodostuu käsitys puheesta kielellisen viestin välittäjänä ja fonetiikasta tätä tutkivana tieteenalana, ja että hän saa perusvalmiudet toteuttaa foneettista tutkimusta. Aine- ja syventävien opintojen tavoitteena on laajentaa perusopinnoissa hankittuja tietoja, ja ne mahdollistavat opiskelijan keskittymisen kiinnostuksensa mukaisiin aiheisiin.

Tämän lisäksi fonetiikan oppiaine tekee yhteistyötä yleisen kielitieteen oppiaineen kanssa, jolloin opiskelijat voivat halutessaan yhdistää fonetiikan ja yleisen kielitieteen opintoja ja saada niistä joko fonetiikan tai yleisen kielitieteen opintokokonaisuuden (perusopinnot tai aineopinnot).

Sijoittuminen työelämään

Fonetikan sivuaineena opintoihinsa sisällyttäneiden ammatillinen sijoittuminen on ollut vaihtelevaa. Fonetikan sivuaineopinnot ovat ilman muuta hyödyllisiä sekä tutkijoiksi että opettajiksi aikoville kieliaineiden ja logopedian opiskelijoille, joiden työllistymisaste on korkea.

Oppiainekohtaisia käytännön ohjeita

Järjestettävä opetus saattaa vaihdella jonkin verran lukuvuosittain. Kunkin lukukauden alussa järjestetään informaatiotilaisuus, jossa sovitaan opetuksen aikatauluista, ja johon fonetiikkaa opiskelemaan aikovien siis kannattaa osallistua. Informaatiotilaisuuksista kerrotaan oppiaineen ilmoitustaululla ja www-sivuilla. Kunkin opetusta sisältävän kurssin lopussa järjestetään päättökuulustelu, johon ei tarvitse erikseen ilmoittautua. Kirjallisiin tentteihin ilmoittautumisesta voi sopia kulloisenkin opintojakson vastuuhenkilön kanssa.

Opintokokonaisuudet

PERUSOPINNOT 25 OP

694500P Fonetiikan peruskurssi 3 op
 694501P Äänneopin perusteet 4 op
 694502P Suomen kielen äänneoppi 2 op
 694503P Johdantoa kielenopetuksen fonetiikkaan 3 op
 694504P Puheen prosodiikka 3 op
 694505P Puheen akustiikka 4 op
 694506P Puheäänänen käsittely tietokoneessa 2 op
 694507P Kokeellisen fonetiikan tutkimuskurssi 4 op

AINEOPINNOT 35 OP

694508A Fonetiikan osa-alueet 10 op
 694509A Erikseen sovittavia opintoja oman kiinnostuksen mukaan 25 op

SYVENTÄVÄT OPINNOT 60 OP

694510S Erikseen sovittavia opintoja oman kiinnostuksen mukaan 60 op

Tutkintorakenteisiin kuulumattomat opintokokonaisuudet ja -jaksot

694509A: Erikseen sovittavia opintoja oman kiinnostuksen mukaan, 25 op
 694510S: Erikseen sovittavia opintoja oman kiinnostuksen mukaan, 60 op
 694508A: Fonetiikan osa-alueet, 10 op
 694500P: Fonetiikan peruskurssi, 3 op
 694503P: Johdantoa kielenopetuksen fonetiikkaan, 3 op
 694507P: Kokeellisen fonetiikan tutkimuskurssi, 4 op
 694505P: Puheen akustiikka, 4 op
 694504P: Puheen prosodiikka, 3 op
 694506P: Puheäänänen käsittely tietokoneessa, 2 op
 694502P: Suomen kielen äänneoppi, 2 op
 694501P: Äänneopin perusteet, 4 op

Opintojaksojen kuvaukset

Tutkintorakenteisiin kuulumattomien opintokokonaisuuksien ja -jaksojen kuvaukset

694509A: Erikseen sovittavia opintoja oman kiinnostuksen mukaan, 25 op

Voimassaolo: 01.08.2005 -

Opiskelumoto: Aineopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

25 op

Ajoitus:

sl tai kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija perehtyy joihinkin fonetiikan osa-alueisiin oman kiinnostuksensa mukaan

Sisältö:

Nämä opinnot voivat koostua pelkästään kirjallisuudesta, tai ne voivat kirjallisuuden lisäksi koostua myös empiirisestä tutkimuksesta

Toteutustavat:

Omatoimista perehtymistä kirjallisuuteen, mahdollisesti myös empiirinen tutkimus

Yhteydet muihin opintojaksoihin:

Edellyttää perusopintojen suorittamista

Oppimateriaali:

Sovitaan erikseen vastuuhenkilön kanssa

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kirjatentti, mahdollisesti tutkimusraportti

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Professori Kari Suomi

694510S: Erikseen sovittavia opintoja oman kiinnostuksen mukaan, 60 op

Voimassaolo: 01.08.2005 -

Opiskelumuoto: Syventävät opinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

60 op

Ajoitus:

sl tai kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija perehtyy syvällisesti joihinkin fonetiikan osa-alueisiin oman kiinnostuksensa mukaan

Sisältö:

Nämä opinnot koostuvat empiirisestä tutkimuksesta ja siihen liittyvän kirjallisuuden lukemisesta

Toteutustavat:

Ohjattu tutkimustyö ja tutkimusraportin kirjoittaminen

Yhteydet muihin opintojaksoihin:

Edellyttää aineopintojen suorittamista

Oppimateriaali:

Kirjallisuus sovitaan vastuuhenkilön kanssa

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Tutkimus jai tutkimusraportti

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Professori Kari Suomi

694508A: Fonetiikan osa-alueet, 10 op

Voimassaolo: 01.08.2005 -

Opiskelumuoto: Aineopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opintokohteen oppimateriaali:

Hardcastle, William J. & Laver, John, Handbook of phonetic sciences , 1997

Ladefoged, Peter , Sounds of the world s languages , 1996

Laver, John , Principles of phonetics , 1994

Ryalls, Jack , Basic introduction to speech perception , 1997

livonen, Antti (toim.), Puheen salaisuudet fonetiikan uusia suuntia , 2004

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

10 op

Ajoitus:

sl tai kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija tutustuu perusopinnoista syvällisemmin fonetiikan keskeisiin osa-alueisiin

Sisältö:

Perehtyminen fonetiikan keskeisiin osa-alueisiin kirjallisuuden perusteella

Toteutustavat:

Omatoimista perehtymistä kirjallisuuteen

Yhteydet muihin opintojaksoihin:

Edellyttää perusopintojen suorittamista

Oppimateriaali:

Vastuuopettajan kanssa erikseen sovittavia osia seuraavista teoksista: Hardcastle & Laver (toim.), The Handbook of Phonetic Sciences; Ladefoged & Maddieson, The Sounds of the World's Languages; Laver, Principles of Phonetics, Ryalls, A Basic Introduction to Speech Perception; A. livonen (toim.), Puheen salaisuudet. Fonetiikan uusia suuntia

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kirjatentti

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Professori Kari Suomi

694500P: Fonetiikan peruskurssi, 3 op

Voimassaolo: 01.08.2005 -

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

3 op

Ajoitus:

1. sl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija tuntee eri kielten äänteellisten ominaisuuksien kuvaamisen kannalta keskeiset fonetiikan peruskäsitteet

Sisältö:

Fonetiikan peruskäsitteet

Toteutustavat:

Luentokurssi

Kohderyhmä:

Kielten opiskelijat

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kertauskuulustelu

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Lehtori Pentti Körkkö, professori Kari Suomi

694503P: Johdantoa kielenopetuksen fonetiikkaan, 3 op

Voimassaolo: 01.08.2005 -

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

3 op

Ajoitus:

sl tai kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija tuntee vieraan kielen ääntämisen opettamisen teoriaa, kielten äänteellisen vertailun perusteita, ääntämisvirheiden luonnetta ja virheanalyysin periaatteita

Sisältö:

Kielenopetuksen fonetiikkaa

Toteutustavat:

Luentokurssi ja/tai kirjatentti

Yhteydet muihin opintojaksoihin:

Edellyttää opintojaksojen Fonetiikan peruskurssi ja Äänneopin perusteet suorittamista

Oppimateriaali:

Sovitaan erikseen vastuuhenkilön kanssa

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kertauskuulustelu

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Lehtori Pentti Körkkö

694507P: Kokeellisen fonetiikan tutkimuskurssi, 4 op

Voimassaolo: 01.08.2005 -

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

4 op

Ajoitus:

sl tai kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija perehtyy empiirisen foneettisen tutkimuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja raportointiin

Sisältö:

Kokeellisfoneettisen tutkimuksen toteuttaminen

Toteutustavat:

Opastettu pienimuotoinen kokeellinen tutkimus ja kirjallinen loppuraportti vastuupettäjien kanssa sovitusta aiheesta

Yhteydet muihin opintojaksoihin:

Edellyttää opintojaksojen Puheen akustiikka ja Puheäänien käsittely tietokoneessa suorittamista

Oppimateriaali:

Sovitaan tarpeen mukaan vastuuopettajien kanssa

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kirjallinen tutkimusraportti

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Lehtori Pentti Körkkö, professori Kari Suomi

694505P: Puheen akustiikka, 4 op

Voimassaolo: 01.08.2005 -

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opintokohteen oppimateriaali:

Suomi, Kari, Johdatusta puheen akustiikkaan, 1990

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

4 op

Ajoitus:

sl tai kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelijalla on yleiskäsitys kielen äännerakenteen ja puhuja- ja tilannekohtaisten seikkojen suhteesta puheen akustisiin ominaisuuksiin, ja suppealla harjoitustyöllä osoitetut valmiudet käyttää puheen akustisia tutkimusmenetelmiä

Sisältö:

Perehtyminen puheen akustisiin ominaisuuksiin

Toteutustavat:

Luentokurssi, itsenäistä kirjallisuuteen perehtymistä, harjoitustyö

Yhteydet muihin opintoihin:

Edellyttää opintojaksojen Fonetiikan peruskurssi ja Äänneopin perusteet suorittamista

Oppimateriaali:

Suomi, Johdatusta puheen akustiikkaan

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kertauskuulustelu

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Professori Kari Suomi

694504P: Puheen prosodiikka, 3 op

Voimassaolo: 01.08.2005 -

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

3 op

Ajoitus:

sl tai kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija tuntee puheen tärkeimmät leksikaaliset ja ei-leksikaaliset prosodiset ominaisuudet (mm. kvantiteetti, sävel, sanapaino, lausepaino, intonaatio), niiden foneettiset toteutumistavat ja kielelliset ja muunlaiset tehtävät

Sisältö:

Perehtyminen puheen prosodisiin ominaisuuksiin

Toteutustavat:

Luentokurssi ja/tai kirjatentti

Yhteydet muihin opintojaksoihin:

Edellyttää opintojaksojen Fonetikan peruskurssi ja Äänneopin perusteet suorittamista

Oppimateriaali:

Sovitaan erikseen vastuuopettajan kanssa

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kertauskuulustelu

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Professori Kari Suomi

694506P: Puheäänien käsittely tietokoneessa, 2 op

Voimassaolo: 01.08.2005 -

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

2 op

Ajoitus:

sl tai kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija hallitsee digitaalisen äänitystekniikan ja puheäänien editoinnin ja käsittelyn tietokoneympäristössä

Sisältö:

Perehtyminen puheäänien käsittelyyn tietokoneympäristössä

Toteutustavat:

Luentoja ja harjoituksia

Yhteydet muihin opintojaksoihin:

Edellyttää opintojaksojen Fonetikan peruskurssi, Äänneopin perusteet ja Puheen akustiikka suorittamista.

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Harjoitustyö

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Lehtori Pentti Körkkö

694502P: Suomen kielen äänneoppi, 2 op

Voimassaolo: 01.08.2005 -

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opintokohteen oppimateriaali:

Suomi, Kari, Fonetikan ja suomen äänneopin perusteet, 2006

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

2 op

Ajoitus:

sl tai kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija omaa systemaattisen käsityksen suomen yleiskielen segmenttaalisesta, prosodisesta ja fonotaktisesta rakenteesta

Sisältö:

Suomen kielen äännerakenne

Toteutustavat:

Kirjatentti

Yhteydet muihin opintojaksoihin:

Edellyttää opintojaksojen Fonetiikan peruskurssi ja Äänneopin perusteet suorittamista

Oppimateriaali:

Suomi, Toivanen & Ylitalo, Fonetiikan ja suomen äänneopin perusteet (Osa II Johdatus suomen kielen äänneoppiin)

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kertauskuulustelu

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Professori Kari Suomi

694501P: Äänneopin perusteet, 4 op

Voimassaolo: 01.08.2005 -

Opiskelumuoto: Perusopinnot

Laji: Opintojakso

Vastuuyksikkö: Humanistinen tiedekunta

Arvostelu: 1 - 5, hyv, hyl

Opintokohteen oppimateriaali:

Suomi, Kari , Fonetiikan ja suomen äänneopin perusteet , 2006

Suomi, Kari , Fonologian perusteita , 1996

Opintokohteen kielet: suomi

Laajuus:

4 op

Ajoitus:

sl tai kl

Osaamistavoitteet:

Opiskelija tuntee kielten foneettisten ilmiöiden systemaattisen kuvauksen perusteet sekä fonologian, fonotaksin ja morfofonologian keskeiset käsitteet

Sisältö:

Fonetiikan, fonologian, fonotaksin ja morfofonologian keskeiset käsitteet

Toteutustavat:

Luentokurssi ja/tai kirjatentti

Yhteydet muihin opintojaksoihin:

Edellyttää opintojakson Fonetiikan peruskurssi suorittamista

Oppimateriaali:

Suomi, Toivanen & Ylitalo, Fonetiikan ja suomen äänneopin perusteet (Osa I Johdatus yleiseen fonetiikkaan) ja

Suomi, Fonologian perusteita

Suoritustavat ja arviointikriteerit:

Kertauskuulustelu

Arviointiasteikko:

0-5

Vastuuhenkilö:

Professori Kari Suomi